

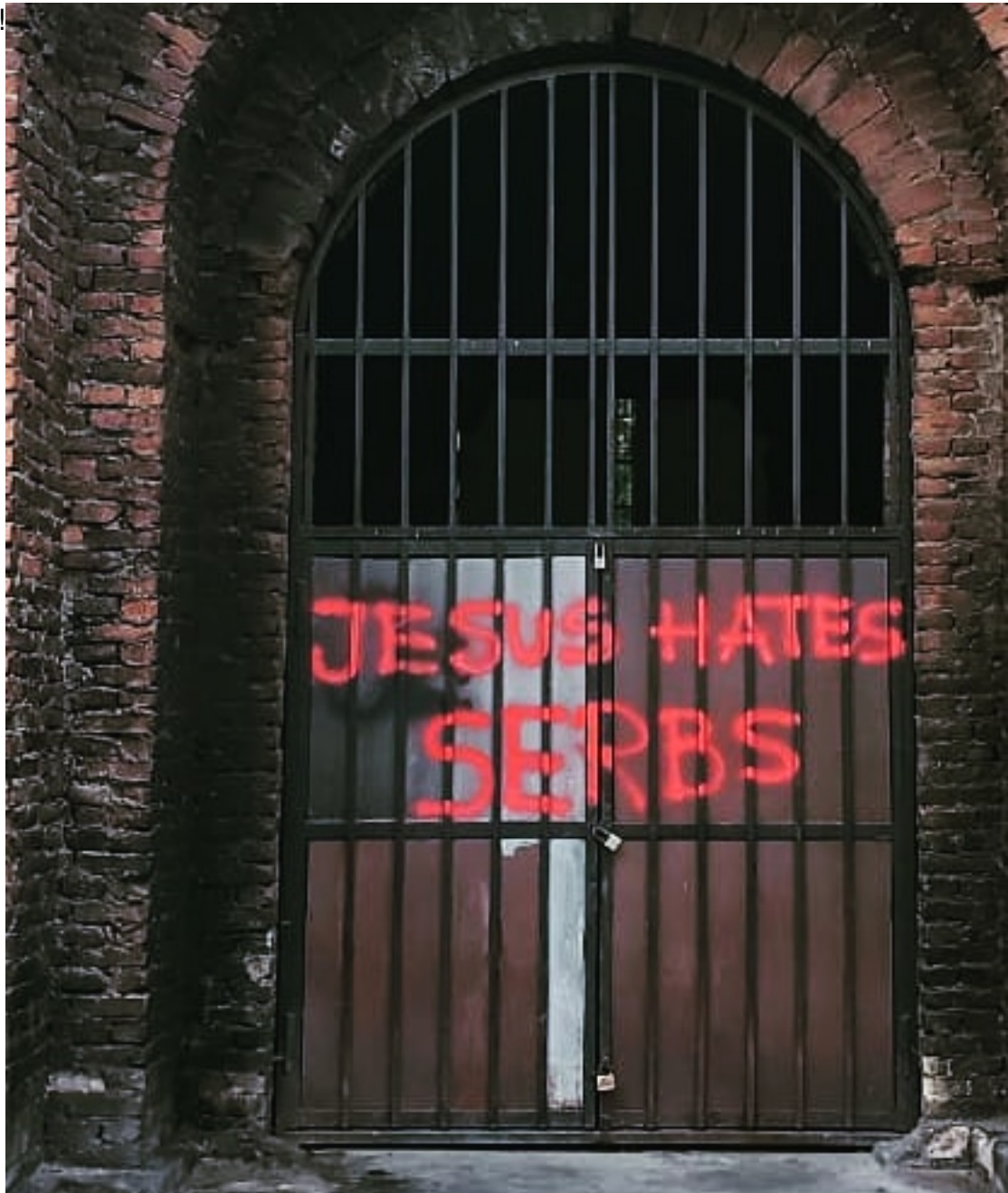

Експлозија претњи и великих речи, колективна хистерија јавности и носилаца власти, заједничке акције студената и професора, мобилизација науке и паранаучних кругова, надметање у подизању тензија и тражењу термина да се покаже зло – захватили су протеклих дана Косово. У епицентру мржње и напада нашао се Храм Христа Спаса у Приштини. Тачније, повод је једна обична литургија, служба, каква се може видети у хиљадама храмова широм света. Тихо, без икакве помпе и објаве, у прохладно јутро дошао је владика Теодосије са свештеницима у своју цркву. Дочекао га је један верник који живи у Приштини, укључујући и десетак људи који воле овај град и враћају му се сваком приликом.

„Оно што смо имали најбоље од срца принели смо Богу”, рекао је епископ Теодосије. Ђурђа је спремила колач, доктори Биља и Јовица дошли су у свој град, Рада, сва срећна, једва хода, Сениша је чистио птичји измет. Нико реч осуде или мржње није рекао. Мало је хладно, млади богослов фотографише и улази у кадар, голубови лете кроз главна врата и већина се окреће на звук њихових крила.

Главни страх приштинских и косовских Срба у протеклих двадесет година јесте страх од отварања врата и оног ко на њих улази. На тај звук што долази са улазних врата окрећу се и у Храму Христа Спаса у Приштини, који је вероватно највише нападани савремени објект свих верских заједница у Европи. Он је прошао пут од минирања 1999, преко јавног нужника, погрдних графита, алпиниста који се веру по њему, полуголих певачица које овде снимају спотове све до поруке: Исус мрзи Србе! Учинило се да је и то мало и недовољно, па су ових дана дописивали поруке „симбол шовинизма”, „грађевина греха”, а на врховима таласа мржње стоје кључне речи: геноцид, зло, Срби, Милошевић, окупација, злочини, угрожавање суживота, неподношљиво служење литургије, рушење и измештање зле цркве!

Кога мрзи Исус? Због чега је црква у Приштини била потребна Србима? Откуд ова лавина „доказа, аргумената, чињеница, сведочења и потребе” у којој се једно друштво једногласно обрачунава с неком црквом? Да ли је Исус мрзео Србе када су у доба турске окупације 1830. у земљу укопавали своју сиротињску Цркву Светог Николе? Радили су то да их ондашње власти не виде и да се моле Исусу. И данашњих двадесет приштинских Срба тихи су и невидљиви до непрепознавања. Та стара црква – са нешто дограђивања – остала је све време једини храм и великог главног града покрајине. Онда су, са падом комунизма, потомци оних који су од Цариграда измолили цркву одлучили да моле за Храм Христа Спаса.

Иако се мисли да је ова иницијатива дочекана с радошћу, нико није био претерано заинтересован да испуни ову жељу која би могла да задовољи преко 40.000 православних верника у Приштини. Према записима Момчила Трајковића, који је био потпредседник српске владе, његов тадашњи шеф Слободан Милошевић кратко га је упитао: „Шта ће вам то?” Иницијативу је преузела црква, из које се чуо снажни глас епископа Атанасија, тиха потврда епископа и патријарха Павла, док је његов наследник, епископ рашко-призренски Артемије, улазио – управо због изградње Храма Христа Спаса – у тешке сукобе са локалним властима.

У тој замршеној локалној историји унутрашњих српских односа ствар је, нешто раније, 26. септембра 1990. године, једним потписом решио тадашњи функционер из извршног већа Приштине Хамди Вранићи. Вратио је земљу цркви и градња је могла да почне. Да ли Исус мрзи господина Вранићија, и то још Албанца?

Како су се односи два народа погоршавали и како су бомбе НАТО-а 1999. године „решиле” те сложене односе, а 40.000 Срба нестало из Приштине, иза њих су остале две цркве и 20 стараца. Срби су изгубили град. Остали су храмови као незгодни сведоци њиховог присуства и значаја. Страх од повратка протераних и расељених Срба опште је место у јавном животу и администрацији Косова, а храм у Приштини симболички говори – вратите се! Његов велики златни крст је, упркос мржњи која га окружује, симбол града. Посебан проблем је што, све ово време, нема ниједног гласа од стране Албанаца који би рекао просто и једноставно – оставите ту цркву на миру, не занима ме то! Таква врста „јединства и сигурности” говори да нешто дубоко није у реду у албанском друштву и да је истина можда потпуно другачија. На овој цркви ломиће се судбина односа Срба и Албанаца. ЕУ позива на уздржаност, остали утицајни страни центри моћи ћуте.

Храм Светог Николе спаљен је до темеља 17. марта 2004. године. Одговор Српске православне цркве био је обнова. Свештеника Мирослава Попадића су до погрома 2004. гађали каменицама. Скупљао их је у гомилице поред зида. Када је храм обнављан, приштински Срби су то камење уградили у нове темеље старе цркве. Да ли Исус мрзи оне који су бацали то камење?

„Помало је чудно што лидери Косова више од 22 године, од 12. јуна 1999. године до данас, нису учинили ништа да сруше ту зграду јер тако треба урадити са зградама које су саграђене из српског шовинизма са идејом да поново окупирају Косово, центар Приштине, кампус Универзитета у Приштини изградњом зграде коју су назвали црква. Овај објекат нема ни назив црква у верској конотацији јер није освештана”, огласио се јуче и познати приштински адвокат Том Гаши. Он зна да СПЦ има све дозволе и папире, зна да је све регуларно, али не зна да једном освештано место храма не може бити десакрализовано и да ће оно увек бити свето место. Дакле, шта год да се уради, то ће и даље бити место цркве и црква. Адвокат Гаши се залаже за рушење, као да није имао прилику да види рушење и паљење цркве у свом комшилуку.

Храм Светог Николе спаљен је до темеља 17. марта 2004. године. Одговор Српске православне цркве био је обнова. Свештеника Мирослава Попадића су до погрома 2004. гађали каменицама. Скупљао их је у гомилице поред зида. Када је храм обнављан, приштински Срби су то камење уградили у нове темеље старе цркве. Да ли Исус мрзи оне који су бацали то камење?

Ми можемо мрзети Исуса, можемо на њега бацати камење, можемо рушити и скрнавити његове храмове, фреске и иконе, палити књиге посвећене њему, можемо рећи да је само наш и да нама служи, можемо у његово име починити савршене злочине и непочинства... Уосталом, све је то виђено, понавља се и биће понављано док се не схвати да Исус никада и никога не мрзи, да зла у њему нема, да на његова врата у Храму Вазнесења у центру Приштине улазе голубови и људи који другима зло не мисле.

(Политика)